

Redovisning av projekt "Genomförande av Lokal åtgärdsplan för Upplundens avrinningsområde" (fas 1)

1. Bakgrund

Klarälvens vattenråd fick den 21 april 2017 beviljat 200 000 kr från Länsstyrelsen i Värmland för att genomföra åtgärder i den lokala åtgärdsplanen för Upplundens avrinningsområde. Åtgärdsplanen hade vattenrådet tagit fram år 2016 i samverkan med berörda markägare, vattenrättsinnehavare, fiskevårdsföreningen samt Hagfors kommun.

2. Projektets syfte

Projektet syftar till att **genomföra delar av åtgärder utpekade i den lokala åtgärdsplanen** över avrinningsområdet (se karta) med mål att uppnå god ekologisk status. Åtgärdsplanen innehåller förslag på hur man ska åtgärda onaturliga vandringshinder, hur man bör kontrollera kvarvarande effekter av försurningen (utslagning av fisk och bottenfauna), hur biotopförbättringar bör ske samt en plan för återetablering av öring och förstärkning av beståndet av flodkräfta. Vi har i hög grad – men inte fullt ut – lyckats genomföra de åtgärder som vattenrådet kan hantera.

Vattenmyndigheten har som förslag klassat ner Klamma älv från god ekologisk status år 2009 till måttlig status 2016 på grund av fragmentering och försurning. Upplunden klassas med god ekologisk status, en förbättring mot 2009, då den klassades som måttligt god. Älgsjön, Lankan och Ögsjöarna är inte klassade, då de är för små som vattenförekomster.

MÅLUPPFYLLELSE

Genom projektet har mycket i åtgärdsplanen kunnat genomföras eller är på gång. Efter att Fortums fyra dammar är utrivna, när kalkning ger effekt- nu inställd på flodkräfta som mållart och öringen är etablerad kommer vattenförekomsterna sannolikt att uppnå god ekologisk status.

Fas 2 av genomförandet – förhoppningsvis under 2019 - kommer att innebära att Fortums dammar rivs ut samt att öringen återetableras.

REKOMMENDERAD UPPFÖLJNING EFTER FAS 2

Flodkräftbeståndet bör fortsätta kontrolleras och förstärkas, liksom öringbeståndet när det väl kan sättas in. Kalkning måste fortsätta och effekten kontrolleras. Fiskbeståndet i tjärnarna bör följas upp.

3. Organisation

Styrgrupp: Anna Sjörs, William Dickson, Tony Sahlberg, Katarina Erelöf (Fortum Sverige AB) samt Hagfors kommunrepresentant Liisa Larson är utsedda att genomföra projektet. Vi har fortlöpande redovisat projektets framskridande till Klarälvens vattenråds styrelse, där länsstyrelsen är delaktig som observatör. Vi har haft tre övergripande styrgruppsmöten som dokumenterats.

Anna Sjörs har fungerat som (ideell) projektledare. Upplund-Ämtens fiskevårds-förening samt markägare (Bergvik Skog äger största arealen) har varit involverade i projektet.

4. Vad vi utfört

1. Biologisk status – vi har ...

- Utfört en bottenfaunaundersökning på två ställen i området (Bilaga 1)
- Provfiskat Ögsjön (Bilaga 2)
- Inventeringsfiskat Älgsjön, Lankan, Bjursjön, Ormräjtika samt Hyttjärn (Bilaga 3)

- Provfiskat flodkräftor i Klammasystemet för att se återväxten, gott resultat. Bilaga 4.
- E_DNA testa systemet på signalkräfta och kräftpest genom delaktighet i länsstyrelsens kontroll. Redovisas i Bilaga 4,
- Ny utsättning flodkräfta i två omgångar totalt 4300 flodkräftor, 1–2 år. Bilaga 4 om kräftor.
- Inte satt ut någon öring, men har inventerat lämpliga platser och har avsatt 70 000 kr till att sätta ut ögonpunktad rom av Klarälvstam år 2019. (Offert finns).

2. Kemisk status: Försurningsproblematiken –

- Systemet kalkas nu med flodkräftan som mållart.

3. Dammar och andra artificiella vandringshinder -

- Vi har tidigare inventerat dammar och utrett ansvarsfrågan för dammarna vilket inte var känt av berörda parter. Vid framtagandet av åtgärdsplanen 2016 lät vi konsult (Norconsult) göra en förstudie på hur en ev. utrivning av Fortums fyra dammar skulle kunna genomföras. Fortum har därefter fördjupat utredningen och ansökt om utrivning, vilket nu är under behandling av miljö- och vattendomstolen. Det blev tyvärr ingen utrivning under projekttiden. Förhoppningsvis sker det sommaren 2019.
- Vi har under projekttiden (midsommar 2017) funnit en delvis sprängd damm mellan Bjurtjärn och Hyttjärn. Denna var inte känd för oss när vi gjorde åtgärdsplanen, men utgör ett definitivt vandringshinder. Vi anmälde vattenverksamhet vilket efter div kompletteringar länsstyrelsen kunde godkänna. Problematiken var om denna rivna damm var att betrakta som en dammanläggning eller inte. I aug 2018 vid mycket lågt vatten åtgärdade vi detta vandringshinder. Bilaga 6.
- Det fanns en mindre damm vid utloppet av Kvarntjärn (Ögsjösystemet) vilken vi har åtgärdat. Vi tagit bort vandringshindret och byggt upp sträckan med sten. Bilaga 7.
- Vi har tidigare inventerat trummor, kollat upp ansvarsförhållanden och gjort förslag på åtgärder på en trumma vid Lankans utlopp i Bjursjön. Detta är genomfört, bilaga 7.

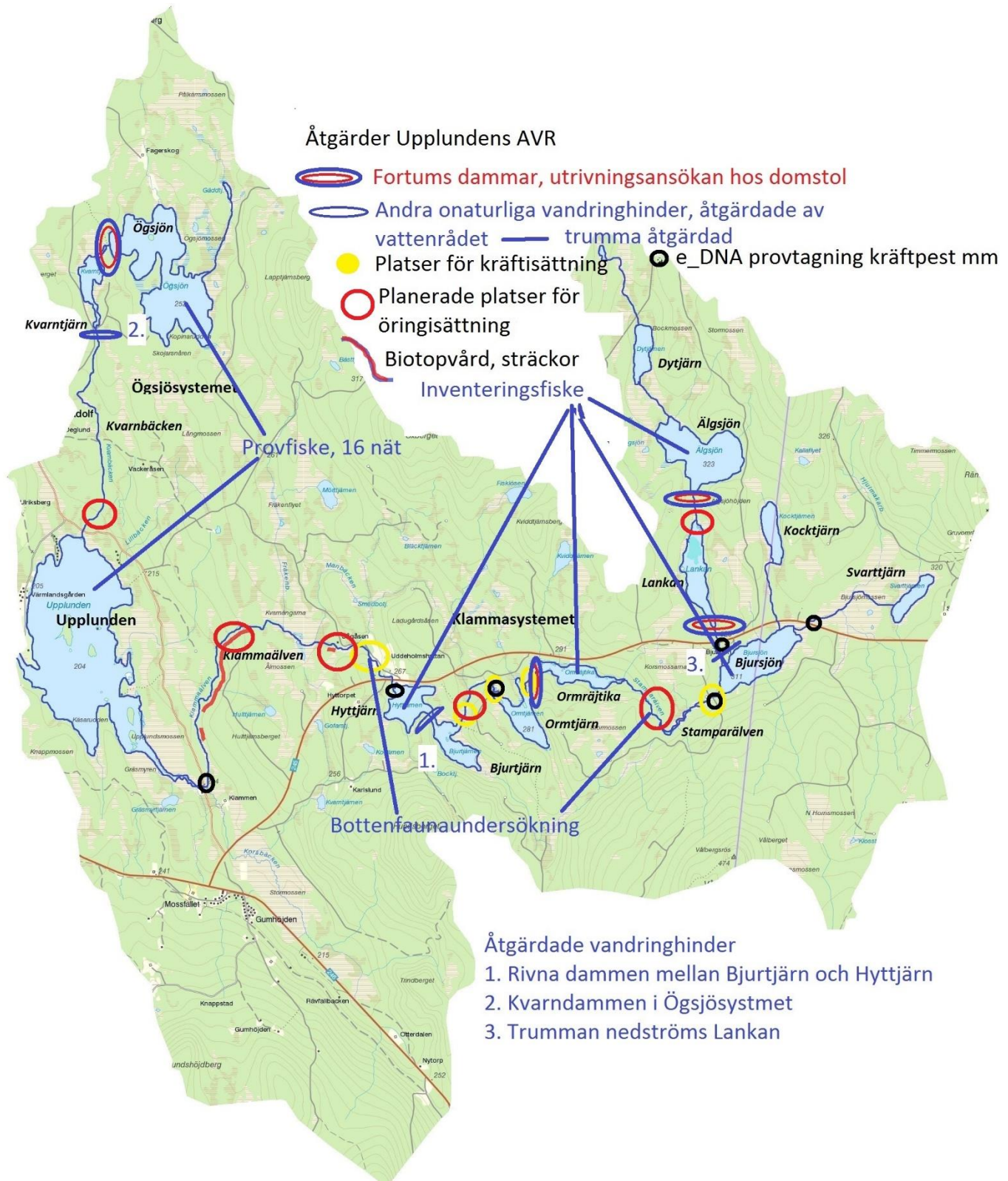
4. Biotopåtgärder – utöver ovan vandringshinder

- Vi har anmält och utfört biotopåtgärder på sträckan Sägåsen- Klamma älv. Redovisas i bilaga 8. Här fanns många rester av flottningsminnen, vilka nu har lagts in i RAA, en rolig bieffekt av projektet!
- Vi har anmält men INTE utfört biotopåtgärder vid det partiella vandringshindret mellan Ormtjärn och Bjurtjärn.

5. Information och dialog

- Vi har haft en upprepad dialog med Fortum om dammarna vid Älgsjön, Lankan, Ormräjtika samt Ögsjön. Vi har aktivt deltagit i samråd och på alla sätt stöttat att en utrivning av dessa dammar kommer tillstånd.
- Vi har haft dialog med Bergvik Skog som ansvarar för Kvarndammen vid Ögsjösystemet, den öppna dammanläggningen vid Ormtjärn samt ett antal vägtrummor. Viktigast är de tre trummorna vid Bjursjöns utlopp där vi önskar en halvtrumma istället. Det är tyvärr oklart hur våra önskemål kommer att hanteras, då vi inte längre får respons från dem pga. deras omstrukturering.
- Vi har arbetat tillsammans med Upplund-Ämtens FVf under hela projektet.
- Vi har haft dialog med Kalkningsförbundet om vikten att kalka med flodkräftan som mållart, vilket de nu gör.
- Vi har låtit trycka upp en roll-upp om vårt arbete med biotopåtgärder. Denna ska förhoppningsvis kunna kompletteras då dammarna är utrivna och öringen kan vandra i ett helt naturligt system. Bilaga 9
- Åtgärdsplanen, denna uppföljning samt div rapporter finns tillgänglig på vår hemsida.
- 26 sept 2018 ordnade vi en vattendragsvandring med fokus på flodkräftor och biotopvård Fiskevårdsföreningen, Gustava byalag, länsstyrelsens vattenenhet och kulturenhet kom.

Åtgärds-karta – vad vi har genomfört och vad som kvarstår. Uppdateras fortlöpande.

5. Ekonomisk redovisning kostnader

	Utfall
Bottenfaunaundersökning	49 875 kr
Anmälan biotopvård enl. MB	5 400 kr
Biotopvård Klamma älv, Klarälvdalens folkhögskola	32 000 kr
Prov- och inventeringsfiske, Klarälvdalens folkhögskola	25 000 kr
Utsättning flodkräftor i två omgångar	30 000 kr
Biotopvård med maskinarbete; trumma vid Lankan samt Kvarntjärnen, Ögsjösystemet	17 500 kr
Information, material och möten	14 972 kr
Reseersättning tre pers. då egen bil har använts mm (+hyra borrh)	7 770 kr
Summa upparbetade kostnader	182 517 kr
Offert ögonpunktad rom av öring (Klarälvstam) från Gammelkroppa för utsättning 2019	70 000 kr

6. Redovisning av arbetade timmar

Länsstyrelsens administrativa tid för hantering anmälan biotopvård mm samt arbetet med odling av kräftor och öringrom är okänt. Övrigt arbete har utförts enl. nedan.

1634 timmar har lagts ner i projektet. Dessa fördelas sålunda:

- **Klarälvens vattenråd** 349 hr i ideella resurser: planering, biotopvård, framtagande av infomaterial samt rapportskrivning, kontakter intressenter mm, administration.
- **Hagfors kommun** 20 hr, medverkande på möten och ute i fält
- **Fortum Sverige AB** uppskattas till 60 hr, möten och planering utrivning dammar (konsulttimmar ej räknade)
- **Upplund-Ämtens Fiskevårdsförening** utsättning av flodkräftor och planering inför utsättning Klarälvsöring, provfiske av kräftor mm motsvarar 206 hr i ideella resurser.
- **Tony Sahlberg samt elever från Klarälvdalens folkhögskola** 951 hr provfiske samt biotopvård

En beräkning av kostnaderna för dessa timmar motsvarar en **medfinansiering på c:a 220 000 kr** – elevernas timmar räknas inte kosta något. Ideell tid har satts upp till 175 kr/timme och för de som gjort arbete i tjänsten har en schablonkostnad på 500 kr/timme använts.

Maskinentreprenad, bottenfaunaundersökning samt **transport** av kräftor uppskattas till 48 timmar. Dessa timmar är förstas fakturerade och räknas därför inte med i medfinansieringen, men är inräknade i totaltiden enl. krav på redovisning.

Styrelsen för Klarälvens vattenråd har delegerat redovisning på styrelsemöte den 30 okt 2018 § 6 till ordförande att slutföra. Redovisningen har i nov sänts ut till styrelsen för godkännande per mail.

Anna Sjörs, ordförande Klarälvens vattenråd

Bilagor:

Bilaga 1 Bottenfaunaundersökning	Bilaga 6 Redovisning Återställande av vandringsväg mellan Bjurtjärn och Hyttjärn
Bilaga 2 Provfiske Ögsjön 16 nät -	Bilaga 7 Åtgärder vägtrumma vid Lankan + åtgärder vid Kvarntjärnsdammen i Ögsjösystemet.
Bilaga 3 Inventeringsfiske tjärnar 8 nät vardera	Bilaga 8 Redovisning biotopvård Klamma älv
Bilaga 4 Redovisning flodkräfta	Bilaga 9 Redovisning Informationsmaterial
Bilaga 5 Plan för återetablering öring	